

На основу члана 2. Одлуке од 30. новембра 1943. године о Врховном законодавном и извршном народном претставничком телу Југославије као привременом органу врховне народне власти у Југославији и на основу Резолуције од 10. августа 1945. године о промени назива Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије у Привремену народну скупштину Демократске Федеративне Југославије, а на предлог Министра унутрашњих послова савезне владе, Привремена народна скупштина Демократске Федеративне Југославије, доноси

Закон о држављанству Демократске Федеративне Југославије

Закон је објављен у "Службеном листу ДФЈ", бр. 64/45 од 28.8.1945. године.

I. ГЛАВА

Начелне одредбе

Члан 1.

Југословенско држављанство је јединствено и састоји се од савезног и земаљског.

Сваки земаљски држављанин је истовремено и савезни, а сваки савезни по правилу и земаљски.

Југословенски држављанин може имати само једно земаљско држављанство.

Члан 2.

Југословенско држављанство искључује истовремено држављанство сваке друге државе.

У погледу питања југословенског држављанства меродавни су домаћи правни прописи и међународни уговори.

II. ГЛАВА

Стицање и губитак југословенског држављанства

I. ДЕО

Стицање држављанства

Члан 3.

Југословенско држављанство се стиче:

- 1) пореклом;
- 2) рођењем на подручју Југославије;
- 3) прирођењем (подомаћењем, натурализацијом); и
- 4) по одредбама међународних уговора.

Савезно и земаљско држављанство стичу се у напред наведеним случајевима заједно, изузимајући случај став 3. члана 11.

1) Порекло

Члан 4.

Пореклом стичу југословенско држављанство деца:

- 1) ако су оба родитеља југословенски држављани;
- 2) ако је један родитељ југословенски држављанин, а деца потичу из брака склопљеног пред надлежним југословенским органима;

3) ако је један родитељ југословенски држављанин, те један од родитеља с дететом стално борави у Југославији, или ако се један од родитеља пре него што дете наврши 18 година, заједно са дететом, стално настани у Југославији, или ако је и само дете стално настањено или на одгоју у Југославији; и

4) ако је један родитељ југословенски држављанин, а родитељи и дете које је рођено у иностранству живе у иностранству, па родитељ, југословенски држављанин, у року од 5 година од дететовог рођења, региструје га код југословенског заступништва као југословенског држављанина. Уколико се дете према закону земље где је рођено сматра југословенским држављанином, његово регистровање није обавезан услов за стицање југословенског држављанства.

Ако се судском одлуком утврди очинство југословенског држављанина, на малолетно дете стране држављанке примењиваће се одредбе овога члана.

Члан 5.

Ако су оба родитеља југословенски држављани различитих земаљских држављанстава, земаљско држављанство детета утврђује се њиховим споразумом. Кад тога споразума нема, дете добија држављанство земље за коју су родитељи, у време рођења детета, били стварно највише везани. У случају да родитељи живе одвојено, дете добија земаљско држављанство родитеља са којим живи у заједници.

2) Рођење на подручју Југославије

Члан 6.

Дете непознатих родитеља, рођено или нађено на подручју Југославије, сматраће се југословенским држављанином, уколико се не утврде његови родитељи до навршене 14. године живота. Ово дете стиче и држављанство земље у којој је рођено или нађено.

Одредбе предњег става примењиваће се и на дете рођено у Југославији, ако су оба родитеља без држављанства или непознатог држављанства.

3) Прирођење (подомаћење, натурализација)

Члан 7.

Страни држављани могу, на основу молбе, стећи југословенско држављанство редовним и изузетним путем.

Члан 8.

Редовним путем страни држављанин може стећи југословенско држављанство, ако испуњава ове услове:

- 1) да поднесе молбу за натурализацију;
- 2) да је у време подношења молбе навршио 18 година живота и да је радно способан;
- 3) да је до времена подношења молбе непрекидно боравио на подручју Југославије најмање 5 година, од тога по правилу 2 године на подручју оне земље, чије држављанство жели да стекне;
- 4) да има отпуст из свог досадањег држављанства, односно зајамчење да ће га добити, ако буде примљен у југословенско држављанство; и
- 5) да се из његовог владања може закључити да ће бити лојалан грађанин Југославије.

Сматраће се да је услов тачке 4. испуњен, ако молилац уопште нема држављанства или ће га, према закону његове државе, изгубити самим подомаћењем. Ако страна држава уопште не допушта отпуст или поставља за отпуст такве услове који се стварно не могу испунити, довољна је изрична изјава молиоца да се, под претпоставком стицања југословенског држављанства, одриче страног држављанства.

Члан 9.

Молиоцу, који по народности припада коме од народа Југославије, може се дати југословенско држављанство без обзира на услове тач. 3. и 4. члана 8.

Лице које је склопило брак с југословенским држављанином, мушког или женског пола, не мора испуњавати услове тач. 2, 3. и 4. члана 8. Исто тако може без обзира на наведене услове, после усвојења (адопције) усвојитељ, ако је југословенски држављанин, молити за натурализацију усвојеног детета испод 14 година.

Члан 10.

О стицању држављанства редовним путем (члан 8. и 9) доноси решење земаљско Министарство унутрашњих послова уз претходну сагласност савезног Министарства унутрашњих послова.

Члан 11.

Изузетним путем може стећи југословенско држављанство, ако је испунило услове из тач. 1. и 2. члана 8. овог Закона, лице чија натурализација претставља нарочити државни интерес.

О натурализацији изузетним путем доноси решење савезно Министарство унутрашњих послова.

Овом натурализацијом добија страни држављанин и држављанство земље у којој борави, а кад нема такво место сталног боравка, земље у којој се родио. Ако прирођени нема место сталног боравка, а није ни рођен на подручју Југославије, стиче савезно држављанство без земаљског; земаљско држављанство може накнадно стећи према одредбама чланова 29. до 31. овог Закона.

Члан 12.

Лице, коме је натурализацијом признато држављанство, полаже заклетву верности и лојалности. Тек даном положене заклетве наведено лице стиче југословенско држављанство.

Решење о натурализацији губи важност, ако у предњем ставу наведено лице не положи заклетву у року од 3 месеца од дана саопштења решења о натурализацији.

Члан 13.

Деца испод 18 година стичу натурализацијом држављанство својих родитеља, кад су им оба родитеља стекла југословенско држављанство.

Када је натурализацијом само један од родитеља стекао југословенско држављанство, ово се стицање протеже и на децу

натурализованогa, ако то он изрично затражи, а деца живе заједно с њиме у Југославији. Ако су деца старија од 14 година, потребан је и њихов пристанак.

II. ДЕО

Губитак држављанства

Члан 14.

Југословенско држављанство се губи:

- 1) отсутношћу;
- 2) одузимањем;
- 3) отпустом;
- 4) одрицањем; и
- 5) по одредбама међународних уговора.

Губитком савезног држављанства губи се увек и земаљско држављанство.

1) *Отсутност*

Члан 15.

Самом отсутношћу губи југословенско држављанство лице које стално борави ван подручја Југославије, па за време од 15 година, по навршеној 18. години живота, не испуњава никакве јавне обавезе према Југославији, а поред тога је пропустило за последњих 5 година да се евидентира при заступништву Југославије у иностранству, или да се писмено пријави савезном Министарству унутрашњих послова.

Овај губитак држављанства протеже се и на сву децу наведеног лица, која су се родила у иностранству и тамо стално живе, уколико сама нису испуњавала обавезе према Југославији или се евидентирала односно пријавила у смислу предњегa става.

Решења о насталом губитку држављанства по овоме параграфу доноси савезно Министарство унутрашњих послова. Решење се може побити у року од 2 године по објави у "Службеном листу Демократске Федеративне Југославије".

2) *Одузимање*

Члан 16.

Југословенско држављанство се може одузети сваком народносном припаднику оних народа чије су државе биле у рату против Југославије, а који се држављанин, за време овога рата или у вези тога пре рата, својим нелојалним поступцима против

народних и државних интереса Југославије, огрешио о своје дужности југословенског држављанина.

Југословенско држављанство се може одузети и сваком оном натурализованом држављанину, који је до своје натурализације дошао, користећи се лажним наводима или што је свесно прећутао важне околности, или који је у року од 5 година по натурализацији судском пресудом кажњен за неко нечасно дело или дело против народних и државних интереса.

Држављанство се може одузети сваком југословенском држављанину, који у иностранству својим радом наноси или је у време рата наносио штету народним и државним интересима Југославије, или одбија да врши грађанске дужности, и то по судској пресуди и случајевима нарочито предвиђеним у Закону.

Члан 17.

О одузимању по ст. 1. и 2. члана 16. доноси решење савезно Министарство унутрашњих послова.

Члан 18.

Одузимање по првој реченици ст. 1. члана 16. протеже се и на брачног друга и децу дотичног лица, уколико не докажу да су били без везе с нелојалним бившим држављанином и да је њихово лично владање било беспрекорно, или да они по народности припадају коме од народа Југославије.

Одузимање по ст. 2. члана 16. протеже се и на децу испод 18 година, која су родитељевом натурализацијом стекла југословенско држављанство.

3) Отпуст

Члан 19.

Отпуст из држављанства може се дати ако молилац испуњава ове услове:

- 1) да је поднео молбу за отпуст;
- 2) да је у време подношења молбе напунио 18 година;
- 3) да је испунио обавезе према држави, као и јавне и друштвене обавезе на које треба пазити у јавном интересу; и
- 4) да је доказао да је примљен или да ће бити примљен у страно држављанство.

Надлежни орган може, кад нађе ово потребним, одобрити отпуст уз услов да отпуштени, у одређеном му року, поднесе доказ да је примљен у страно држављанство. Ако то не учини отпуст губи важност.

Исто тако отпуст губи важност, ако отпуштени продужи боравак у Југославији, а у року од године дана не стекне страно држављанство.

Члан 20.

О отпусту решава земаљско Министарство унутрашњих послова, уз претходну сагласност савезног Министарства унутрашњих послова.

Члан 21.

Малолетна деца губе југословенско држављанство, на захтев родитеља који се отпушта, кад су отпустом оба родитеља изгубила југословенско држављанство, или га је изгубио само један од њих, а други га већ ни раније није имао. Кад је у питању дете изнад 14 година, потребно је да оно да свој изрични пристанак за промену држављанства.

Ако малолетно дете не стекне ново држављанство, задржава југословенско, док се, заједно с родитељем, не исели стално у иностранство.

4) Одрицање

Члан 22.

Југословенски држављанин по пореклу (чл. 4) има право да изјави до навршене 25. године живота да се одриче југословенског држављанства, ако је рођен у иностранству и тамо стално борави, а докаже да је држављанин државе у којој се родио или стално борави.

Југословенски држављанин који по народности не припада коме од народа Југославије, а иселио се из Југославије, има право да се одрекне југословенског држављанства, уколико докаже да је стекао страно држављанство и испуњава услове из тач. 2. и 3. члана 19. овог Закона.

Изјаве у смислу ст. 1. и 2. овог члана подносе се заступништвима Југославије у иностранству или савезном Министарству унутрашњих послова.

У погледу малолетне деце имају се овде сходно примењивати одредбе члана 21. овог Закона.

III. ДЕО

Поново стицање држављанства

Члан 23.

Лице које је изгубило југословенско држављанство, што је као малолетно дете следило родитеље по члану 21. и 22. овог Закона, стиче га поново, ако се стално настани у Југославији и поднесе посебну изјаву у року од 7 година по навршеној 18. години. Изјаву потврђује својим решењем земаљско Министарство унутрашњих послова. Подносилац изјаве стиче држављанство даном учињене изјаве. За стицање земаљског држављанства меродавно је место борављења односно последњег сталног боравка.

У свим другим случајевима бивши југословенски држављанин поново стиче југословенско држављанство према одредбама I. дела ове главе. Изузетно је за натурализацију лица, којима је по члану 16. ст. 1. и 2. одузето држављанство, потребна сагласност савезног Министарства унутрашњих послова.

IV. ДЕО

Заједничке одредбе

Члан 24.

Спорове о југословенском држављанству, кад се они јављају као главно питање, решава у првом степену савезно Министарство унутрашњих послова, на чије решење има места жалби савезном Врховном суду.

Противу првостепеног решења има заинтересовано лице право жалбе у року од 14 дана. Жалба се предаје оној власти која је донела првостепено решење.

Решења по овом параграфу обавезно се достављају и надлежном јавном тужиоцу.

Члан 25.

За сва лица која по народности припадају коме од народа Југославије, а која су се у Југославији родила и ту обично бораве, претпоставља се да су југословенски држављани, све док се не докаже да имају неко страно држављанство, или да су изгубила југословенско држављанство, или да су се позивала на страно држављанство.

Лице, које се једном користи претпоставком о југословенском држављанству из предњег става, не може се више позивати на неко страно држављанство.

Члан 26.

Уредбом савезног Министарства унутрашњих послова прописује се начин вођења евиденције југословенског држављанства

(савезног и земаљског), издавање сведоџби о држављанству, као и текст заклетве (члан 12).

Члан 27.

СТИЦАЊЕ ДРЖАВЉАНСТВА НАТУРАЛИЗАЦИЈОМ као и губитак држављанства отсутношћу, одузимањем и отпустом објављиваће се у "Службеном листу Демократске Федеративне Југославије", као и у земаљским службеним новинама, у погледу односног земаљског држављанства. Ово се објављивање може вршити скупно.

III. ГЛАВА

Промене у земаљском држављанству

Члан 28.

Земаљско држављанство може се променити примањем у друго земаљско држављанство.

Члан 29.

Сваки савезни држављанин може тражити да буде примљен у друго земаљско држављанство. Уколико нису испуњени услови из наредног члана, молба се решава по слободној оцени.

Члан 30.

Молба за примање у земаљско држављанство не може се одбити, ако лице које тражи пријем:

- 1) има пуних 18 година;
- 2) није лишено часних права нити се противу њега води поступак за дела која повлаче губитак часних права; и
- 3) до времена подношења молбе непрекидно борави најмање 3 године на подручју дотичне земље.

У случају усвојења примењиваће се сходно одредбе ст. 2. члана 9. овог Закона.

Члан 31.

Земаљским законом ће се прописати одредбе о примању у земаљско држављанство, при чему ће се обезбедити једнака права и повластице на подручју једне федералне јединице земаљским држављанима других федералних јединица.

О примању се има обавестити она земља чије се држављанство губи.

Члан 32.

Кад родитељи стичу земаљско држављанство по чл. 29. и 30. овог Закона, у томе их следе и њихова деца млађа од 18 година сходно одредбама члана 13. овог Закона.

Члан 33.

Ниједна земља не може брисати југословенског држављанина из свог држављанства, док он не стекне држављанство у некој другој земљи.

Члан 34.

Ако између две земље или више њих настане спор о земаљском држављанству одређеног лица, а не могу се међусобно споразумети, онда о спору решава Врховни суд Југославије.

Југословенском држављанину, чије се земаљско држављанство не може утврдити, изузев случаја из става 3. члана 11. овог Закона, одређује се земаљско држављанство оне земље у којој непрекидно и добровољно борави за последње 2 године, а ако тога нема онда земље у којој је рођен; ако није рођен у Југославији онда земље у којој је најдуже боравио за последњих 10 година, или, ако му се ни по том не би могло утврдити држављанство, онда земље у којој се затекао у време одређивања држављанства.

Све ово вреди само док се не утврди право земаљско држављанство таквог савезног држављанина.

IV. ГЛАВА

Прелазне и закључне одредбе

Члан 35.

На дан ступања на снагу овог Закона сматрају се југословенским држављанима сва лица која су тога дана била југословенски држављани према важећим прописима.

Изузетно од предњегга овлашћује се Министарски савет Демократске Федеративне Југославије да пропише одредбе о случајевима стицања југословенског држављанства по Закону од 28. октобра 1928. године, извршеног у време од 6. априла 1941. године до ступања на снагу овог Закона. Министарски савет може ово овлашћење пренети на земаљске владе.

Члан 36.

Југословенско држављанство стичу у смислу одредаба овог Закона, уколико међународним уговорима не буде другачије решено, сва лица која имају завичајно право односно припадност у општинама на подручјима која би ушла у састав Демократске Федеративне Југославије по међународном споразуму, као и лица која по народности припадају једном од народа Југославије, а бораве на овом подручју - ако се ова лица не иселе са југословенског државног подручја или, на основу посебних прописа, не оптирају за своје раније држављанство.

Члан 37.

На дан ступања на снагу овог Закона сматраће се земаљским држављанима југословенски држављани, који су тога дана имали чланство (завичајност) односно припадност у којој општини на подручју дотичне земље.

Југословенским држављанима којима се не може одредити земаљско држављанство по предњем ставу, оно се одређује, са важношћу од дана ступања на снагу овог Закона, по одредби члана 34. овог Закона.

Члан 38.

Лица која даном ступања на снагу овог Закона нису југословенски држављани, а која би стекла односно задржала то држављанство по одредбама овога Закона, могу, у року од године дана по ступању на снагу овог Закона односно у року од године дана по навршеној 18. години, тражити натурализацију у смислу члана 9. овог Закона.

Исто тако могу тражити натурализацију без обзира на услове тач. 2, 3. и 4. члана 8. овог Закона они страни држављани, без обзира на њихову народност, који су активно учествовали у народноослободилачкој борби народа Југославије. То важи и за децу погинулих или умрлих учесника.

Члан 39.

Лица која су изгубила југословенско држављанство, отсутношћу по § 28 Закона о држављанству од 21. октобра 1928. године имају право да га поново стекну посебном изјавом, учињеном у року од године дана по ступању на снагу овог Закона. Изјаву потврђује савезно Министарство унутрашњих послова. У томе случају сматраће се да је подносилац изјаве стекао држављанство даном учињене изјаве.

Члан 40.

Под надлежним југословенским органима у смислу тач. 2. чл. 4. овог Закона сматрају се, за време пуноважног склапања верског брака, и органи верских заједница.

Члан 41.

Рокови за евидентирање по члану 15. и рок из тач. 3. чл. 30. овог Закона почињу тећи даном ступања на снагу овог Закона.

Члан 42.

Овлашћује се савезни Министар унутрашњих послова да у сагласности са Министром иностраних послова уредбом пропише ближе одредбе потребне за извршење овог Закона.

Члан 43.

Примена овог Закона почиње 14 дана после његове објаве. Тиме престају у целости да важе сви прописи о држављанству, донети до 6. априла 1941. године.

Члан 44.

Овај Закон ступа на снагу кад се објави у "Службеном листу Демократске Федеративне Југославије."

23. августа 1945. године

Београд

**Претседништво Привремене народне скупштине
Демократске Федеративне Југославије**

Секретар,

М. Перуничих, с.р.

Претседник,

др. **И. Рибар**, с.р.